

FRANZ BALRŠKĚ
OZČENÍ

2/93

*Kulturní a společenské středisko
Nový Hrádek*

Až jednou dorosteš

a srdce touha poraní,
až svoje křídla roztáhneš,
svou sílu vezmeš do dlaní,
až dálky zavolají tebe též
a čekat budeš svítání,

jež bude koncem snů
a budoucnosti začátkem,
kdy touhy zrají do hroznů
a voní ženou, polibkem,
kdy prudce vskočíš do třmenů
a horké krve vytryskem

ti svaly v ocel utuhnou
a výkřik tvůj až k nebi zazvoní,
pak, synu můj, mé paže nestrhnou
tě zpět, sám švihnu do koní -
a leť si tam, kde slunce žhnou,
až dlaně oči zacloní,

tam leť si do ohně se zocelit
a mládím svým si život vydobýt!

Josef Kulheim, Lidové noviny 1943
- přepis: Karel Bubeníček

Vážení spoluobčané.

Dovolte mi se s Vámi podělit o několik poznatků, které jsou příčinou častých připomínek nás všech spoluobčanů. Mám na mysli naše vzájemné chování se jeden k druhému a respektování práva každého z nás na slušné spoluzití v klidu a sounáležitosti v naší obci.

Nejprve bych chtěl připomenout tak zvané předsvatební střelení našich mladých spoluobčanů, kteří se rozhodli vstoupit do stavu manželského. Střelení se nekoná každý týden, ale i to způsobuje neklid mezi občany. Každý z nás je jiný a ne každý se s hlukem střelení dokážeme vyrovnat. Nejdůležitější je intenzita střelení, která se jistě nechá regulovat tak, aby hlukem nebyli obtěžováni občané celého Hrádku. Nebudme malicherní, ale na druhé straně nebudme bezohlední. Ještě připomínám, že v žádném případě nelze tolerovat tzv. rušení nočního klidu po 22. hodině.

Další problém, který u nás přetrvává, je nedodržování obecní vyhlášky o nakládání s TKO některými občany. I když většina občanů se jmenovanou vyhláškou řídí, je celá řada anonymních občanů, kteří vyhláškou a zavedený způsob nakládání s TKO vůbec nerespektují a zakládají černé skládky. Především se jedná o prostor na Panské stráni, na skále při cestě obcí do Dolů, za sokolovnou, u Žizky a na dalších místech. Když opomenu to, že ukládání TKO mimo určené místo je podle zákona trestné, tak především to nepůsobí dobře, když se v bezprostředním okolí našich obydlí objevují skládky a vzniká nepořádek, který se velmi těžko likviduje.

Dále bych chtěl znovu připomenout pořádek na místním hřbitově. Přesto, že se nám dosud nepodařilo opravit hřbitovní zeď, tak to nemůže být příčinou toho, abychom na hřbitově neudržovali pořádek. Jsou stále někteří uživatelé hrobů, kteří odkládají povadlé květiny a ostatní hrobový odpad tam, kde je to právě napadne a už vůbec si asi neuvědomují, že tím zapříčiní nepořádek u dalšího hrobu. Na hřbitově je pro tento odpad vyhrazené místo. Domnívám se, že není třeba to stále připomínat, mluvil jsem o tom už loni na veřejném zasedání obecního zastupitelstva. Při této příležitosti bych vás chtěl požádat o pomoc při sečení trávy mezi hroby. Není v silách obce tuto náročnou práci zajistit. Je málo ochotných rukou, které by různé práce vykonaly i za odměnu.

Je celá řada dalších potřebných prací, které by napomohly k lepšímu vzhledu našeho městečka, ale bez ochoty nás všech se nedají zabezpečit. Víím a jsem za to vděčný celé řadě našich spoluobčanů, kteří se vzorně starají o pořádek nejen na svém, ale i na prostranstvích veřejných. Ale jsou i místa taková, která by při troše dobré vůle mohla být ještě lepší než jsou.

Na závěr bych chtěl ještě připomenout, jaký si Hrádek uděláme, takový ho budeme mít.

J. Svatoň, starosta obce

Propůjčení tří výročních trhů a jednoho týdenního trhu pro městečko Nový Hrádek

Ve státním okresním archivu v Náchodě je uložena německy psaná listina 76 x 55,5 x 12 cm velká. Je pergamenová a opatřená císařskou a královskou pečetí, zavěšenou na žlutých šňůrách. Listinu předal do opatrování archivu 11. července 1991 Obecní úřad v Novém Hrádku.

Text listiny je následující.

Privilegium Karla VI. pro Nový Hrádek z 10. dubna 1736

My, Karel VI., z Boží milosti volený římský císař, po všechy časy rozmnožitel říše, král v Německu, Španělsku, Uhrách, Čechách, také v Dalmácii, Chorvatsku a Slavonsku, arcivévoda rakouský, markrabě moravský, vévoda lucemburský a ve Slezku a markrabě lužický atd.

Přiznáváme veřejně touto listinou a činíme známo každému a všem, že u nás vysoce urozený a blahorodý náš královský český dvorní rada, komorník, zástupce u říšského sněmu v Rezně, královsko-kurfiřtský český vyslanec a milý věrný Rudolf Josef hrabě z Colloredo, svobodný pán z Wallsee, na Opočně, Tloskově a Staatzu, nejvyšší dědičný stolník v našem dědičném Království českém nejponiženěji žádal a prosil, abychom ráčili tomu jeho v na-

šem dědičném Království českém ležícímu, k panství Opočno náležejícímu, nepřízní časů úplně zničenému a nyní se znovu zvedajícímu příčinlivému městečku Hrádku císařskou a královskou milost učinit a tomuto k jistému zotavení tři výroční trhy, vedle jednoho trhu týdenního, nejlaskavěji propůjčit.

Nyní ještě jsme po dříve už příslušnými místy o tom vydané dobrozdání nejmilostivěji viděli a zvážili, že tím sousedním městům a městysům žádná újma nebude způsobena, naproti tomu uvedenému městečku Hrádku jistý užitek a pozdvižení budou opatřeny.

Když jsme k takové žadatelově nejponiženější prosbě svolili v naší císařské a královské milosti a tomu s dobrým rozmyslem, dobrou předsevzanou časnou radou a pravým vědomím vícekrát myšlenému městečku Hrádku nejponiženěji prošené tři trhy výroční, a sice první středu po velikonocích, potom druhý v pondělí po Nanebevzetí Panny Marie a třetí na den moudrosti Boží, vedle jednoho trhu týdenního v pondělí, nejmilostivěji dovoluujeme držet a podle obyčeje nechat vyvolat.

Činíme to také vědomě a silou této listiny jako vládnoucí český král. Naším výrokem nařizujeme a chceme, aby uvedené městečko Hrádek napřed řečené tři výroční trhy a jeden týdenní trh nyní a odtud po všechny časy v těch vysazených dnech držet, a jak to právo výročních a týdenních trhů a obyčej s sebou nesou, těchto beze vsí překážky užívat mohlo a mělo, avšak beze škod a újmy na našich panovnických, výsostných a konečně všech právech.

A nařizujeme potom všem a každému našim nížeopšepsaným vrchnostem, obyvatelům a poddaným, ať by byli jakéhokoliv stavu, úřadu nebo bytí, kteří v našem dědičném Království českém jsou zvláště ale našemu královskému místodržitelství tímto nejmilostivěji, aby často jmenované městečko Hrádek při těchto svrchu dotčených nejmilostivěji propůjčených třech výročních trzích a jednom týdenním trhu náležitě chránili a prováděli totéž pokojně, při tom zůstali, proti tomu aby nechybovali, ani nepřekáželi, ani takové aby někdo jiný nepřeměnil pod uvarováním se našeho těžkého trestu a nemilosti, to míníme vážně a slavnostně.

Na potvrzení této listiny zpečetěného naší dole zavěšenou císařskou a královskou větší pečetí. Dáno v našem

městě Vídni desátého dne měsíce dubna, po Kristu, našeho milého Pána a Spasitele milostivého narození, v sedmnáctém třicátém šestém, naší říše římské ve dvacátém pátém, španělské ve třicátém třetím a uherské a české také ve dvacátém pátém roce.

Karel, v.r.
Vilém hrabě Kolowrat
z Újezda v.r.
nejvyšší kancléř
krále českého

Rudolf hrabě Korzensky v.r.
K příkazu vlastnímu svatého
císařského a královského
Veličenstva
Johann von Dobischau v.r.

Potud originální znění Privilegia Karla VI.

Redakce Frymburských ozvěn má k dispozici komentované vysvětlivky k textu od pana PhDr. Ladislava Hladkého. Jedná se o vysoce fundované vysvětlení dalších souvislostí, vztahujících se k textu Privilegia, které je ale dosti rozsáhlé. Proto redakční rada FO po důkladném zvažování rozhodla, že vysvětlivky v běžných FO neuveřejní, ale vynasnaží se připravit a vydat zvláštní publikaci o minulosti, přítomnosti a budoucnosti Nového Hrádku. Pokud nám budou všechny okolnosti příznivě nakloněny, vyjde ještě do konce tohoto roku.

Zároveň bych si dovolila požádat vás, čtenáře Frymburských ozvěn, o příspěvky, které by v plánované publikaci o Novém Hrádku mohly najít své místo. Může jít o jakékoli dosud málo známé skutečnosti či jejich upřesnění.

Za redakci FO J. Ptáčková

O XII. všesokolském sletu

V minulém čísle Frymburských ozvěn jste si mohli přečíst základní charakteristiku chystaného XII. všesokolského sletu. Přípravy na něj jsou už v plném proudu, s nácvikem skladeb se začne i u nás od září. Zajímá Vás obsah jednotlivých pohybových skladeb, abyste se mohli v klidu rozhodnout, do které z nich se zapojíte Vy sami, či Vaše děti? V tom případě Vám přijde vhod stručný popis jednotlivých skladeb.

Rodiče a děti - skladba je určena pro župní slety, v našem případě tedy pro vystoupení v Náchodě. Základní celek tvoří 6 párů, které cvičí na ploše 4 x 6 značek. Cvičí

se s náčiním "pešek", což je molitanová podložka používaná v různých podobách.

Nejmladší žactvo - skladba určená pro župní slety. Základní celek tvoří 16 dětí na ploše 4 x 4 značky. Děti cvičí s malým sportovním kuzelem. Skladba je založena na pohybové výchově s výraznými rytmickými změnami.

Nejmladší žactvo - skladba určená pro cvičení na všesokolském sletu, tedy v Praze. Základní celek čítá 12 dětí na ploše 4 x 4 značky. Náčiním je molitanová destička opatřená na koncích poutky a suchým zipem. Děti pro svou skladbu vymysleli název "Čaryfuk". Při kouzelném říkadle se "Čaryfuk" postupně mění v různé cvičební náčiní a hračku.

Mladší žákyně - skladba má přispět k výchově rytmického citění a k tanečnosti. V úvodní a závěrečné části uplatní žákyně svou vlastní pohybovou fantazii při vytváření skupin. Základní celek tvoří 9 děvčat, pro které je určen košíček s devíti míčky a devíti krátkými stuhami.

Žáci a ml. dorostenci - základním celkem je 6 cvičenců, kteří se v některých částech skladby dělí na tři mladší a tři starší, výkonnostně zdatnější. Základní cvičební prostor je 3 x 4 značky. Veselá melodická hudba navozuje atmosféru pro hravý a rozpustilý pohyb žáků, střídaný posilováním a akrobatickými výkony.

St. žákyně a dorostenky - základní útvar tvoří 12 cvičenek na ploše 4 x 4 značky. Prostrná pro starší žákyně a dorostenky s bílými kroužky jsou klasická prostrná moderního pojetí. Úvod připomene původním pohybem a původní hudbou úspěšné vystoupení dorostenek na XI. všesokolském sletu v roce 1948.

Dorostenky a ženy - Základním celkem je 12 cvičenek. Náčiním je míč v síťce se šňůrou, připevněnou na protilehlých koncích. Skladba je určena pro cvičenky sokolské rytmiky. Předpokládá zvládnutí centrálního pohybu a jednoduchou techniku cvičení s míčem a kuzelem.

Ženy (Karneval) - základní celek tvoří 36 cvičenek na ploše 6 x 6 značek. Karneval je skladba bez náčiní. Pouze v lyrické části "intermezzo" je zařazena krátká taneční pasáž s průsvitnými stuhami. Závěr je řešen jako pestrá taneční veselice.

Ženy (náčiní) - v základní sestavě je 6 cvičenek. Náčiním jsou kuzele a švihadlo. Přáním autorek je ukázat ces-

tu, kterou by se sokolský tělocvik měl ubírat. Je to náročnost, pohybová kultura, soulad s hudbou a pocit radosti z pohybu určeného a vedeného hudbou.

Starší cvičenci - základní nácvikový celek tvoří 8 žen a 8 mužů, skladbu je možné nacvičit i odděleně. Skladba je určena pro starší cvičence a charakterizuje návrat sokolů na Strahov po 46 letech.

Muži - základním útvarem je devítka a skladba je plně choreograficky proveditelná v počtu 36 cvičenců. Její ústřední myšlenkou je uctění slavné tradice mužského cvičení ve skladbách. Toto cvičení bude také ukázkou rozmanitého gymnastického programu cvičení mužů s hudbou.

Ženy (ASPV) - autorky se divákům představí se skladbou, která plně využívá prvky rytmické gymnastiky na moderně komponovanou hudbu.

Tolik tedy ke skladbám. Zájemcům o cvičení jistě rád poví víc kterýkoli člen výboru Sokola.

Ještě bych Vás ráda seznámila s výsledky šetření provedeného AISA, které se týkalo postojů občanů České republiky k COS a ke XII. sletu.

83% občanů považuje Sokol za organizaci s dobrou tradicí,
77% za nevyběrovou organizaci pro každého,
76% za organizaci, která představuje spojení významných lidských hodnot tělesného, duševního a morálního rozvoje,
17% občanů má negativní postoj k Sokolu,
14% považuje organizaci za přežitek,
14% za organizaci patřící minulosti,
58% dotázaných soudí, že Sokol je třeba modernizovat a orientovat na mladé.

Pokud jde o slet:

82% dotázaných jej považuje za dobrou tradici,
70% za událost celostátního významu,
71% za příležitost k účasti všech,
79% za atraktivní zábavu pro účastníky.

Názor, že slet patří mezi velká skupinová vystoupení, o něž není zájem, podpořilo 25% a odmítlo 66% dotázaných občanů.

Co si myslíte Vy? Chcete-li, potom napište svůj názor na adresu redakce Frymburských ozvěň, ráda zveřejním Váš příspěvek.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Ve druhém čtvrtletí roku 1993 oslavili či oslaví svá životní jubilea tito naši spoluobčané

Smolová Marie	Dlouhé 9	7.4.1905
Kuncová Ludmila	Dlouhé 16	10.4.1912
Maidlová Antonie	Náchodská 58	15.4.1909
Teichman Karel	Klainova 273	19.4.1896
Balcarová Marie	Doly 175	23.4.1910
Hofman František	Doly 171	23.4.1913
Sotolová Marie	Kopeckého 152	1.5.1907
Grimová Marie	Krahulčí 4	9.5.1914
Bořek Jan	Pod Sibeníkem 325	13.5.1913
Kopecká Božena	Kopeckého 143	20.5.1918
Ptáčková Miloslava	Doly 172	24.5.1916
Grimová Božena	Rokolská 259	26.5.1915
Pavlová Antonie	Hradní 95	30.5.1916
Příbyl Antonín	Náměstí 47	10.6.1909
Balcarová Antonie	Mikulášův kopec 222	14.6.1910
Cáp Jan	Dlouhé 34	15.6.1913
Machovac Jan	Krahulčí 2	26.6.1910
Frimlová Anna	Bukovecká 103	27.6.1910

Všem jubilantům srdečně blahopřejeme

Od konce února do začátku května se v naší obci narodila tato děťátka

Lukáš Rázl	Klainova 14	20.2.1993
Libor Příbyl	A. Kopeckého 42	17.3.1993
Tereza Suchánková	Hradní 65	31.3.1993
Jan Bareš	Bukovecká 204	31.3.1993
Adriana Růžičková	U stadionu 358	22.4.1993
Martina Hladíková	U stadionu 361	25.4.1993
Petr Nemeita	Sokolská 363	30.4.1993
Jan Effennberk	Pod Sibeníkem 319	4.5.1993

Všem dětem i jejich rodičům přejeme jen samou radost.

Navždy jsme se rozloučili
s Františkem Hartmanem Hradní 70,
který zemřel 13.5.1993

Pozůstalým upřímnou soustrast...

Bylinky kolem nás

LÉTO

V prvním čísle letošních Frymburských ozvěn jsem vám představila šestici nejoblíbenějších jarních léčivých bylin. Nadchází léto a je tedy čas upozornit vás na další bylinky, které si můžete sami nasbírat na svých procházkách okolím Nového Hrádku.

Mateřídouška obecná (*Thymus serpyllum*)

Mateřídoušku nemůžete v přírodě minout. Prozradí se totiž sama svou nezaměnitelnou vůní. Kvete po celé léto na suchých stráních a mezích podle cest. Sbírá se její nať, od mateřídouškového trsu odsáhněte opatrně nezdřevnatělé větvičky s lístky a květy, snažte se při tom nepoškodit kořeny rostliny.

Léčivé látky jsou obsaženy v éterickém oleji, kterým celá rostlina tak voní. Mateřídouška se používá k léčení záležitostí horních cest dýchacích, uvolňuje hleny, mírní kašel. Lze ale s úspěchem užívat i při potížích zažívacích, kdy mírní křeče a svým dezinfekčním účinkem pomáhá proti průjmu. Zevně se užívá jako kloktadlo a též na koupele k urychlení hojení hnisavých ran.

Čaj z mateřídoušky se připravuje ze dvou lžiček řezané drogy zalitím 0.5 litrem vroucí vody. Po 15 minutách se čaj přecedí přes nekovové sítko. Při podávání proti kašli se doporučuje sladit medem, při trávicích potížích nesladte vůbec.

A konečně - kuchařky bude zajímat, že mateřídouška je velmi dobré koření, které se přidává do jídla místo tymiánu.

Lípa velkolistá a srdčitá (*Tilia platyphyllos*, *T. cordata*)

Lípa, mohutný strom se srdčitou korunou, bývá často dominantou v české krajině. Dříve byla často vysazována také na návších a náměstích. Pro sběr lipového květu, který je nositelem léčivých vlastností lípy, si vybírejte raději stromy rostoucí v krajině dále od automobilového provozu.

Před sběrem se vždy přesvědčte, zda lípa, kterou jste si ke sběru vybrali, patří opravdu mezi léčivé druhy. Jednotlivé druhy lip od sebe odlišíte podle chloupků v úžlabí nervatury listů. Lípa velkolistá má bílé chloupky na větších a širších listech, mimoto kvete dříve. Lípa srdčitá má chloupky žlutavé až narezlé. Pozor na lípu stříbrnou - ta má na rubu listů květu velké množství hvězdicovitých chloupků, ke sběru se nehodí a CS lékopis ji vysloveně zakazuje.

Lípu používáme opět ve formě čaje, a to proti kašli, při nachlazení, lipový čaj usnadňuje pocení. Je doporučován také při nadměrné lomivosti kapilár (snadný vznik modřin i při vcelku slabém podnětu), urovnává poruchy krevního oběhu a pomáhá proti křečím trávicího traktu. Čaj připravíte z 1-2 lžiček řezaného lipového květu přelítím 0.25 litrem vařící vody, po 15 minutách můžete přecedit a pít. V denní dávce se doporučují nejvýše 3 šálky. Pro děti sladíme medem. Pokud byste chtěli pít lípu delší dobu, poraďte se s lékařem.

Třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*)

Blízko polních cest snadno najdete 30-50 cm vysokou rostlinu se zlatožlutým květem, složeným z pěti plátků, které jsou tečkované tmavými žlázkami. Z těchto žlázek při roztržení či rozmačkání vytlačíte červenočerný olej. To je třezalka, a v tom oleji je obsažena její léčivá síla. Sbírejte její nať s květem v délce asi 20 cm, odkvétající a odkvetlé rostliny již neberte.

Třezalkový čaj se používá při poruchách spánku, depresích, melancholii, nervové vyčerpanosti a únavě. Pomáhá též při chorobách zažívacího traktu a vylučovacího ústrojí - konkrétně má dobrý vliv na látkovou výměnu, utiňuje bolesti žaludku, pomáhá játrům a ledvinám.

Pro své protizánětlivé působení se používá k omývání špatně se hojících ran a bércových vředů.

Čaj z třezalkové nati připravíte přelitím 1 polévkové lžice byliny 0.5 litrem vroucí vody.

Třezalkový olej lze použít na spáleniny (i sluneční) a omrzliny. Připravíme ho ze 100g čerstvé narezané natě a 250g dobrého oleje. Můžete si vybrat mezi lněným, slunečnicovým a olivovým olejem, zalijete jím nať ve skleněné láhvi a necháte 2-3 týdny na slunci, občas krouživě zamícháte, pak přecedíte a uchováváte v chladu a temnu. Kůži ošetřenou třezalkovým olejem nevystavujte slunci bezprostředně po ošetření, mohlo by dojít k fotosenzibilizaci.

Heřmánek pravý (*Matricaria chamomilla*)

Další velmi známá a vyhledávaná léčivka, roste převážně na polích. Kvete po celé léto, v nižších polohách je pěstována jako kulturní rostlina uměle. Nám ale docela postačí ta neochočená.

Éterický olej, obsažený v heřmánkovém květu, se skládá z dlouhé řady účinných látek, a dává rostlině jedinečné léčivé vlastnosti. Heřmánek je tedy využíván pro své protizánětlivé působení při žaludečních a střevních chorobách, proti nadýmání, při křečích ve střevech, též při "ženských" potížích. Při zánětech průdušek se doporučují kromě pití čaje také inhalace heřmánkových par. Zevně lze heřmánkový čaj s úspěchem použít při zánětech sliznice dutiny ústní a nosohltanu ke kloktání, a při onemocněních kožních k omývání. Známé jsou i různé heřmánkové masti, především pro použití v dětské medicíně.

K přípravě čaje se doporučuje přelit 1 lžící sušených heřmánkových úborů čtvrt litrem vroucí vody, po 15 minutách promíchat a přecedit. Pít můžete několikrát denně. Je velmi chutný.

Kontryhel obecný (*Alchemilla vulgaris*)

Rostlina s dlanitě laločnatými listy, "naplisovanými" do neuzavřeného kornoutku a se zelenavými kvítky na dlouhém vrcholíku. Kvete od května do září, roste na lukách i zahradách. Sbírá se celá nať i s květy.

Účinkuje protizánětlivě, svíravě, staví krvácení. Užívá se proti průjmu, při silné menstruaci, preventivně k ulehčení přechodu.

Čaj se připravuje ze 4 lžiček řezané drogy na dva šálky vody denně, pije se týden před menstruací a pak až do jejího konce. Při obtížích přechodu se užívá 1 - 2 šálky čaje denně po dobu 10 dnů v měsíci.

Zevně se hodí k obkladům a vymývání špatně se hojících ran a vředů.

Sedmikráska obecná (*Bellis perennis*)

U nás je často nazývána chudobkou. Roste v trávnicích, někteří zahrádkáři ji považují za plevel.

Sbírá se květ v první fázi kvetení, starší se při sušení drolí a rozpadá. Používá se nálev ze sušených květů, a to při nemocech dýchacích cest a plíc a proti kašli. Rozpouští totiž hlenu. Dále čaj ze sedmikrásky pomáhá snižovat vysokou teplotu, účinkuje také při chudokrevnosti a exémech.

Salát z lístečků mladých rostlin se jí po celé léto, upravuje poruchy látkové výměny, má příznivý vliv na zdravotní stav nemocných cukrovkou.

Zevně se chudobkovým nálevem mohou omývat hnisavé kožní záněty a vředy, tlumí také vyrážky.

Uměle pěstované plnokvěté sedmikrásky se k léčebným účelům nehodí.

Tolik pro tentokrát o bylinkách jako takových, teď mi dovoluete ještě několik slov o přípravě macerátu a tinktury.

Studený macerát se připravuje louhováním byliny po dobu 8 hodin ve studené vodě. Pak se buď přihřeje nebo přivede k varu - to podle druhu byliny a návodu k přípravě léku.

Tinktura se připravuje z bylin, které obsahují léčivé látky nerozpustné ve vodě. K přípravě tinktury se používá především alkohol, ale i jiná rozpouštědla, která ale pro naše potřeby nejsou podstatná. Nám stačí k přípravě tinktury (kapek) 40% alkohol, např. žitná kořalka. Skleničku

nebo lahvičku naplníte rozřezanou bylinou, zalijete alkoholem tak, aby byliny byly ponořeny, a dobře uzavřete. Potom nádobku postavíte na okno, kam svítí slunce, nebo na teplé místo. Několikrát denně protřepáte a za týden je tinktura hotová. Přecedíte ji do jiné sklenice, a užíváte několik kapek na lžici studené vody, podle návodu v receptuře.

Znovu však zdůrazňuji, veškeré své zdravotní potíže nejprve prohovořte s paní doktorkou, při léčení se řiďte jejími pokyny a nespolehejte se na to, že co pomohlo známému, pomůže i Vám.

Náš Den Země

Anna Benešová, 8. ročník ZŠ

Jak jistě všichni víte, je 22. duben Dnem Země. Po celém světě se slaví jako připomenutí vážného stavu naší "modré" planety. Ani zdejší škola nezůstala pozadu.

Náš Den Země měl skvělý program. Dopoledne si měl každý žák školy zasadit jeden stromek v obecném lese. Ale sehraný tým osmé a první třídy se dal do práce s nevídaným zápalem. Po první třídě nastoupily se stejným pracovním nasazením i třídy druhá, třetí a čtvrtá, takže na šestáky s panem učitelem Páchníkem zůstal už jen úkol opravit případné nedostatky. V rekordním čase jsme 22. dubna zasadili 300 stromků. Pátá, šestá a sedmá třída si své stromky vysadila o týden později. I oni se činili, protože do paseky vysázeli dalších 400 stromků. Vraťme se ale ke Dni Země. Odpoledne se část osmé třídy a jedna zástupkyně třídy šesté zúčastnila ekologického průvodu v Náchodě. Odvážní jedinci, kteří se nechali namaskovat od pana učitele Páchníka, sklidili veliký úspěch. Někteří představovali zvířata, vedoucí na řetězech lidí, jako protest proti týrání zvířat, další ztělesnili ZŠ Temelín, aby upozornili svým přestrojením nebezpečí jaderného ozáření v případě havárie elektrárny. Při akci jsme rozdávali letáky s ekologickou tematikou. Na kolemjdoucích bylo vidět, že jaksi pořádně nevědí, o co jde, dokonce se ozývaly hlasy jako: "Hele, táto, ti študáci už při tom posledním zvonění nevědí roupana co dělat!"

Ještě několik dnů potom mě zastavovali známí a sdělovali mi, že o nás slyšeli v rozhlase i v televizi.

Akcí tohoto druhu by mělo být víc.

Víte z čeho se učí Vaše děti?

Nedávno jsem listovala novou učebnicí občanské nauky, kterou přinesla ze školy moje dcera. Je to knížka pro 6. až 9. třídu ZŠ. Její vysoká úroveň mě skutečně až zaskočila. Třeba jeden z prvních článků - posuďte sami:

Jak se dostat na cestu.

Kdysi kdesi žil starý Mistr a ten uváděl své žáky na duchovní cestu. Byli to mnichové a novicové, žili celý čas v klášteře, četli svatá Písma, modlili se a meditovali. Až jednoho dne vstoupil obyčejný muž a řekl: "Poslyš, Mistře, já nejsem žádný mudrc, já jsem obchodník. Já se nemůžu dát zavřít do kláštera, protože jsem věčně na cestách. Neumím se modlit ani meditovat, vždyť mě to nikdo nenaučil! A přesto bych i já chtěl vstoupit na duchovní cestu. Rekni, je vůbec nějaká možnost pro lidi, jako jsem já?"

Mistr se hluboce zamyslel a pravil:

"Nu ... jistá možnost by tu byla, ale je velmi riskantní: Když se to povede ještě dnes budeš na duchovní cestě. Když se to nepovede, přijdeš o hlavu."

V obchodníkovi hrklo. Neměl nejmenší chuť ztratit hlavu, ale přitom dobře tušil, že takovou šanci víckrát nedostane. Sebral všechnu odvalu a přikývl.

Mistr dal přinést šachový stolek. Z kláštera přivolal mladičkého mnicha a do ruky vzal těžký meč.

"Vy dva," řekl, "si teď zahrajete šachy. Kdo prohraje, tomu na místě useknu hlavu, a vítěz bude na duchovní cestě. Nuže, začněte!"

Obchodník se rychle zpotil hrůzou, protože po prvních tazích poznal, že mladý mnich je velmi silný hráč. Tah po tahu byla hra těžší a on se musel soustředit až do krajnosti, aby neudělal chybu. Partie trvala dlouho, oba mlčky bojovali celý den.

Potom se nachýlil večer a obchodník hrál lépe a lépe. Konečně přišel úžasný okamžik, kdy viděl, že příštím tahem dá mníškovi mat. A vtom poprvé za celý den pronikla clonou jeho strachu překvapivá myšlenka:

"Ale jak k tomu ten chlapec vlastně přijde? Proč on, který je tak mladý, má zemřít jen proto, že já se chci dostat na jakousi cestu?"

V poslední vteřině ruku stáhl a udělal jiný, úmyslně slabý

tah. V tu chvíli Mistr odložil meč.

"Dost!" vykřikl. "Jsi na duchovní cestě. Našel jsi odvahu riskovat život - a bez té se na žádnou cestu nedostaneš. Našel jsi schopnost soustředit se, jak když jde o život - a bez té se na žádné cestě neudržíš. A konečně jsi v sobě našel soucit, který pro tebe byl víc než vlastní život - a bez soucitu každá cesta zbloudí a nedojde k cíli. Jsi na cestě, tak jdi!"

Nechci moralizovat, ale nám se o něčem podobném ve škole ani nezdálo.

Konrad Lorenz: Osm smrtelných hříchů

Závěr knihy

"Pojednal jsem o osmi rozdílných, avšak příčinně souvisejících procesech, které hrozí zničit nejen naši civilizaci, nýbrž i lidstvo jako druh. Jsou to tyto procesy:

1. Přelidnění Země, které nás přemírou sociálních kontaktů nutí stranit se jeden druhého způsobem v podstatě nelidským, a které ztěsnáním mnoha jedinců na malém prostoru vyvolává agresi.

2. Pustošení našeho přírodního prostředí: je ničeno nejen to, čím jsme obklopeni a v čem žijeme, ale mizí i úcta a respekt člověka vůči kráse a velikosti veškerého stvoření, jež člověka přesahuje.

3. Závod člověka se sebou samým, který k naší společné zkáze stále urychluje technologický rozvoj, který činí lidi slepými vůči všem hodnotám a okrádá je o čas k vpravdě lidské činnosti, totiž k zamyšlení nad sebou samým.

4. Mizení všech silných citů působené změkčilostí. Pokroky v technologii a farmakologii podporují neschopnost snášet i tu nejmenší nelibost. Lidé tak ztrácejí schopnost prožívat radost, které je možno dosáhnout jen po trpké námaze při zdolávání překážek. Přirozené kontrastní vlny utrpení a radosti se rozplývají do neznatelných oscilací nevýslovné nudy.

5. Genetický úpadek. Kromě přirozeného citu pro spravedlnost a některých tradičních představ o tom, co je správné a co nesprávné, neexistují v moderní civilizaci

žádné faktory, které by působily selektivně na zachování norem sociálního chování, ačkoli by jich bylo s nárůstem společnosti stále více zapotřebí. Nelze vyloučit, že mnohé dětinské projevy, které činí z velké části dnešní revoltující mládeže sociální parazity, jsou podmíněny geneticky.

6. Rozchod s tradicí. Bylo dosaženo kritického bodu, kdy mladší generace již není schopna dorozumět se se starší, tím méně se s ní ztotožnit. Mladší tedy jedná se staršími jako s cizí etnickou skupinou, přistupují k ní s nacionální nenávisť. Příčiny této poruchy identifikace leží především v nedostatku kontaktu dětí s rodiči už od nejranějšího dětství, což může mít patologické důsledky.

7. Rostoucí poddajnost lidstva vůči doktrínám. Vzrůst počtu lidí v rámci jedné kulturní skupiny spolu s rostoucími technickými možnostmi ovlivňování veřejného mínění vedou k názorové uniformitě, jaká nemá v dějinách lidstva obdoby. Kromě toho stoupá sugestivní účinek vyznávané doktríny s počtem jejích stoupenců, a to patrně geometrickou řadou. Už dnes bývá jedinec, který se vyhýbá vlivu hromadných sdělovacích prostředků (např. televize), považován za nenormálního. Veškeré okrádání člověka o jeho individualitu vítají všichni ti, kdo chtějí manipulovat velkými masami lidí. Výzkumy veřejného mínění, reklama, důmyslně zaměřené módy pomáhají velkovýrob- cům na této straně železné opony a aparátníkům na její druhé straně získávat touž moc nad masami.

8. Vyzbrojení lidstva nukleárními zbraněmi je nebezpečím, které lze odvrátit snáze než všechna předešlá."

Konrad Lorenz, autor knihy Osm smrtelných hříchů, z níž je předchozí citát, jeden z největších biologů a zároveň humanistů 20. století, byl v roce 1973 vyznamenán Nobelovou cenou za ohromný přínos pro celou biologii i pro poznání člověka. V témže roce poprvé vyšla i kniha Osm smrtelných hříchů. U nás až v roce 1990. Během krátké doby teď vyšlo více Lorenzových knih i zde, chtěla bych na ně upozornit proto, protože každé nebezpečí ztrácí něco ze své hrozivosti, když se seznámíme s jeho příčinami. (Což je ostatně také jeden z výroků Konráda Lorenze).

Přemýšlejme o sobě i svých bližních v širších souvislostech.

Různé zprávy a informace

Během léta skončí platnost mincí a bankovek bývalého Československa.

Do konce července budou vyměněny všechny mince a neokolkované bankovky.

Vyměňovat se budou do 30. listopadu 1993.

Do konce srpna budou platit okolkované bankovky, tedy 100,-; 500,- a 1000,- Kč.

Vyměňovat se budou do konce května 1994.

Výměnu peněz budou zajišťovat všechny banky.

Podle informací Obecního úřadu v Novém Hrádku bude firmou Kocourek ze Slavětína zajištěn prodej čerstvé zeleniny. Každou sobotu od 7.30 h. si budete moci vybrat z nabídky firmy Kocourek na náměstí v Novém Hrádku.

Kino v Novém Hrádku bude během prázdnin promítat nadále od 18.30 hod. Z nabídky programů vybíráme pokračování filmu o Kačence a strašidlech (7.7., ale od 16.30), Oskarem odměněný film Vůně ženy (10.7.), adaptaci Váchalova Krvavého románu (14.7.), dále např. americký film Aligátor (29.7.), v srpnu to bude velmi oblíbený film Jdi to toho (6.8.). Sledujte nabídku kina na plakátech a ve skříňkách.

Čtvrtletní zpravodaj Frymburské ozvěny vydává
Kulturní a společenské středisko v Novém Hrádku.
Redakční rada: J. Ptáčková, J. Hlaváček, Vr. Ptáček
Výrobní cena: 8,- Kč
Prodejní cena: 5,- Kč
Počet výtisků: 100 ks
Registrační číslo: 44/91
Uzávěrka příštího čísla: 10. srpna 1993
Tisk: Miroslav Týfa, Dobruška, tel. 0443 / 21783.